

Tıp Eğitiminin Sosyal Yaşama Etkisi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 4 Öğrencileri

The Effect of Medical Education on Social Life:
Karadeniz Technical University Medical Faculty 4th Grade Students

Cevriye Ceyda KOLAYLI*, Erkut AVCI², Sertaç ÇANKAYA¹, Volkan KARABACAK¹, Gamze ÇAN³

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD, Trabzon

²Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji AD, Kocaeli

³Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD, Trabzon

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada tıp eğitiminin öğrencilerin sosyal yaşamları üzerinde oluşturduğu etkilerle ilgili algıları, sosyalleşme sürecini etkileyen diğer faktörler, bu sürecin zaman içerisindeki değişimi ve bu değişikliğin sebeplerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı tipte olan çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesinde yapılmıştır. Çalışmaya ilgili fakültede öğrenim görmekte olan 208 dönem 4 öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın verileri 21-25 Ekim 2013 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak 24 sorudan oluşan, araştırmacılar tarafından geliştirilen, tıp eğitiminin sosyal hayata etkisini değerlendiren bir anket formu kullanılmıştır. Öğrencilerin sosyal etkinlik katılım sıklığını ölçen bir tablo kullanılarak sosyal etkinlik puanları hesaplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %78,4'ü tıp fakültesine başladıklarından bu yana hobilerine ayırdıkları zamanın azaldığını belirtmiştir. Hobilerine ayırdıkları zamanın azaldığını belirten öğrencilerin %88,8'i buna sebep olarak okul ders saatlerini, %70,7'si ise kendi ders çalışma saatlerini göstermiştir. Öğrencilerin %47,1'i üniversiteye başladığından beri arkadaş sayısının arttığını belirtirken, %22,1'i azaldığını belirtmektedir. Ayrıca erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla üniversite kulüplerine katılım gösterdiği ($p<0,001$), evde kalan öğrencilerin ise sosyal etkinliklere daha fazla katıldığı ($p=0,031$) görülmüştür.

Sonuç: Çalışmada tıp eğitiminin yoğun programının sosyal etkinliklere katılımı sınırladığı belirlenmiştir. Buna göre, ders programlarının grup çalışmalarına katılımı destekleyecek şekilde geliştirilmesi ve üniversite içerisinde sosyal etkinlikler düzenlenerek öğrencilerin bu etkinliklere yönlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Tıp eğitimi; sosyal yaşam; sosyal etkinlik; sosyalleşme.

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to reveal that the perceptions about effects of medical education on social life of students, other factors that affect socialization process, the change of this process in time and reasons for this change.

Material and Methods: This descriptive study was performed in Karadeniz Technical University Medical Faculty. 208 students from 4th grade in this faculty participated the study. The data of this study were collected between 2013 October, 21-25. The questionnaire form consists of 24 questions developed by researchers to evaluate the effect of medical education on social life was used. Social activity scores were calculated using a table measures participation frequency of students to social activities.

Results: 78.4% of the students who participated in the research stated that the time they have spent for hobbies has decreased since they started medical faculty. 88.8% of the students who stated they had less time for their hobbies, showed their school hours as a reason, and 70.7% of them showed their own study hours. While 47.1% of students stated that the number of friends has increased since they started to university, 22.1% of them asserted that number of their friends have decreased. It is also found that male students have participated in university clubs more than female students ($p<0.001$) and the students have been living at home have joined social activity more ($p=0.031$).

Conclusion: In this study, it has been determined that the intensive program of medical education limits the participation in social activities. Accordingly, it is suggested that the curriculum should be developed to support participation in group work, and to be directed students to these events by organizing social activities in the university.

Keywords: Medical education; social life; social activity; socialization.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Cevriye Ceyda KOLAYLI, dr.ceydakolayli@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received: 07.10.2016 Kabul Tarihi / Accepted: 15.03.2018

Bu çalışma, 17. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi'nde (20-24 Ekim 2014, Edirne) poster bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Sosyalleşme, bireylerin toplum ve gruplara az çok etkin bir şekilde katılımını mümkün kılar; bilgi, yetenek, hüner ve yönelimleri elde etme öğrenme sürecidir. Bireylerin ergenlik döneminden yetişkinlik dönemine geçtikleri süreçte devam ettikleri üniversite, bir eğitim ve sosyalleşme kurumu olarak özel bir öneme sahiptir. Çünkü kimlik ve kişilik oluşumu, aileden bağımsızlaşma çabaları ve geleceğe dair umutlar yoğun olarak üniversite döneminde gerçekleşir (1).

Tıp eğitiminin amacı; hastasının yaşamını ve sorunlarını onun değerleri ve bakış açısıyla görebilen, hastasıyla bireysel olarak ilgilenirken ona etik duyarlılık, iç görü ve anlayışla yaklaşan, bilgisiyle hastasına en iyi tedavi seçeneklerini sunarken hastasını anlayabilen "iyi hekimler" yetiştirmektir. Tıpta insan bilimleri, tıp eğitiminde bilim ve teknolojinin tamamlayamadığı insancıl yönü doldurur. Bilim hastalıkla, hastalığın tanısıyla ve tedavisiyle uğraşırken; edebiyat hastalığın hasta, hastanın ailesi, yakınları ve arkadaşları için anlamıyla ilgilenir. Tarih, özellikle bir tıp öğrencisi olarak var oluşu anlamaya yardım eder. Etik, hekimlik uygulamalarına ahlaki dokuyu, yararlılığı, özerkliği ve adaleti katar. Felsefe, gerçeği sorgulayan filozofun rolünü tanımlayarak hekimin araştıran ve soran özelliklerini geliştirir (2).

Tıpta insan bilimleri, anlayış, güven, saygı, birliktelik ve takım çalışması gibi temel insancıl prensipler ve değerleri geliştirme ve güçlendirmeyle ilgilenmektedir. Hekimleri filozof, tarihçi ya da sanatçı yapmak gibi bir amacı yoktur. Önemli olan bu bilimleri algılayacak bir iç görü ve derinliğe ulaşmalarıdır. Tıpta insan bilimleri, hekimlerin deneyimlerini ve algılamalarını daha net ve eleştirel açıklayabilmelerini sağlamaktadır. Böylece hastalarıyla olduğu kadar, meslektaşlarıyla ya da kendileriyle daha iyi iletişim kurabilir, anlayabilirler. İnsan deneyimlerini anlayabilmek ve onu yansıtabilmek analiz ve sentez gerektiren bir süreçtir. Tıpta insan bilimleri bunu yapabilen hekimlerin yetişmesini sağlamakta ve amaçlamaktadır (3).

Ancak unutulmaması gereken bir nokta; hekim adaylarının algılamalarını bu kadar derinlemesine geliştirecek, toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesinde büyük fayda sağlayacak olan tıpta insan bilimleri ile ilgili eğitim veren programlar, bütün üniversite tıp fakültelerinde yer almamaktadır. Bu yüzden hekimin hastasını anlayacak ona yararlı olacak davranışlarda bulunabilmesinde üniversite eğitimi süresince içerisinde bulunduğu sosyalleşme sürecinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte hekim adaylarının farklı sosyal etkinliklere farklı gruplarla birlikte katılması ve farklı bilim dallarında eğitim alan bireylerle vakit geçirmesi iletişim becerilerini geliştirmelerini sağlayabilir.

Bu çalışmada, tıp eğitiminin öğrencilerin sosyal yaşamları üzerinde oluşturduğu etkilerle ilgili algıları, sosyalleşme sürecini etkileyen diğer faktörleri, bu sürecin yıllar ilerledikçe gösterdiği değişikliği ve bu değişikliğin sebeplerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya ilgili veriler Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesinde Dekanlık makamının izni kapsamında 21-25 Ekim 2013 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma kapsamına tıp fakültesinde dahiliye, pediatri, göğüs hastalıkları, kardiyoloji ve kadın doğum stajlarında eğitim alan; fakülte'deki ders durumunun yıllar içinde ağırlaşması ve bu süreçte sosyal yaşam özelliklerinin değişkenliği nedeniyle dönem 4 öğrencileri dahil edilmiştir. Çalışma tanımlayıcı tipte olup örneklem seçilmemiş, söz konusu olan 247 dönem 4 öğrencisinden çalışmaya katılmayı kabul eden 208 öğrenci (%84) araştırmaya dahil edilmiştir. 208 öğrenciden 89 kişi pediatri (%42,7), 37 kişi kadın doğum (%17,7), 22 kişi göğüs hastalıkları (%10,5), 19 kişi kardiyoloji (%9), 41 kişi dahiliye (%20,1) stajı almaktadır. Çalışmada veri kaynağı olarak toplam 27 sorudan oluşan tıp hayatının sosyal yaşama etkilerini inceleyen sorulardan oluşan anket kullanılmıştır. Çalışmanın amacı anlatıldıktan sonra çalışmaya katılmayı kabul eden

öğrencilerden sözel onam alınmış ve anket formunu doldurmaları istenmiştir, verilerin bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacağı ifade edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak; 24 soruluk bir anket formu kullanılmış olup anket formu üç ana bölüm halinde sunulmuştur. İlk iki bölüm 14 sorudan oluşmakta, bu bölümlerde sosyo-demografik ve kişisel özellikler (cinsiyeti, yaşı, aylık harcama miktarı, yurt-ev vb. nerede kaldığı, üniversiteye başlamadan önce yaşadığı şehir, sigara alkol kullanım durumları, kronik hastalık varlığı, mezun olduğu lise türü, hazırlık okuma durumu, başarı ortalama notu, sınıf tekrarı yapıp yapmadığı, derslere devam durumu, tıp fakültesine isteyerek gelip gelmediği) sorgulanmaktadır. Üçüncü bölüm 10 sorudan oluşmakta olup Trabzon'un ve üniversitenin sosyal imkanlarını nasıl değerlendirdikleri, tıp fakültesinin sosyal anlamda beklentilerini karşılama durumu, üniversite kulüplerine dahil olup olmadıkları, kulüpleri yeterli bulup bulmadıkları, sosyal etkinliklerin ne sıklıkta yapıldığı (20. soru), etkinliklere en fazla hangi dönemde zaman ayırdıkları, üniversitede arkadaş sayılarının artma-azalma durumu, liseye göre hobilerine ayırdıkları zamanın artma-azalma durumu ve nedenleri sorgulanmıştır.

Üçüncü bölümde 20. soruda kişinin sosyal etkinliklere katılım sıklığını ölçen bir tablo oluşturulmuştur. Bu tabloya göre sanat etkinliklerine gitme (tiyatro, sinema, konser vb.), spor yapma, dans etme, enstrüman çalma, arkadaşlarla vakit geçirme, gezi faaliyetlerine katılma (tarihi, turistik), fotoğrafçılık gibi etkinliklerin haftada, ayda ve yıldaki sıklığı sorgulanmış olup haftanın her günü ise 6 puan, haftada 2-3 gün ise 5 puan, haftada 1 gün ise 4 puan, ayda 2-3 gün ise 3 puan, ayda 1 ise 2 puan, yılda 1-2 ise 1 puan, hiç yapmıyorsa 0 puan verilerek puanlama sistemi oluşturulmuştur. Öğrencilerin burada yer alan sosyal etkinliklerden aldıkları toplam puan sosyal etkinlik puanı olarak kabul edilmiştir. Bu puanlama sistemine göre sosyal etkinlik puanı en yüksek 42 en düşük 0 olup bu aralıkta değişmektedir. Anketler uygulandıktan sonra, her biri araştırmacılar tarafından kontrol edilerek, bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

İstatistiksel Analiz

Analiz aşamasında elde edilen veriler SPSS 13,0 istatistik paket programına aktarılmıştır (Lisans No: 9069727). Değerlendirme sonuçlarının tanımlayıcı istatistikleri; kategorik değişkenler için sayı ve yüzde, sayısal değişkenler için ortalama ve standart sapma ile ifade edilmiştir. Ölçümsel verilerin karşılaştırılmasında Independent samples t testi ve ANOVA, niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ki-kare testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan 208 öğrencinin sosyo-demografik ve kişisel özellikleri Tablo 1'de özetlenmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması $22,5 \pm 1,8$, %54,9'u (n=114) kadın, %52,5'i (n=109) aylık 500 TL'den fazla harcama yapmakta, %37,0'ı (n=77) evde arkadaşı ile yaşamakta, %34,1'i (n=71) evde ailesiyle birlikte yaşamaktadır. Ayrıca %68,0'ı (n=141) üniversiteye başlamadan önce Trabzon dışındaki bir ilde yaşadığını, %54,3'ü (n=113) Anadolu Lisesi, %32,2'si (n=67) Fen Lisesi mezunu olduğunu, %42,0'ı (n=88) üniversitede hazırlık okuduğunu, %44,2'sinin (n=92) başarı ortalama notu 2,0-2,5 arasında, %34,1'inin (n=71) başarı ortalama notu 2,5-3,0 arasında, %20,7'si (n=43) üniversitede sınıf tekrar yaptığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin sigara, alkol kullanım alışkanlıkları ve kronik hastalıkları sorgulandığında %12'si (n=25) sigara içtiğini, %72,6'sı (n=151) hiç alkol kullanmadığını, %3,8'i (n=8) düzenli olarak alkol kullandığını, %89,9'u (n=187) kronik bir hastalığı olmadığını, %10,1'i (n=21) kronik hastalığı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin derslere devamlılık durumları sorgulandığında ise %73,5'i (n=153) derslere devam durumunu iyi, %24'ü (n=50) orta, %2,5'i (n=5) ise kötü olarak ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden Trabzon ilinin ve üniversitenin imkanlarını derecelendirmeleri istendiğinde Tablo 2'de de belirtildiği üzere öğrencilerin %54,3'ü (n=113) Trabzon

ilinin sosyal imkânlarını, %45,7'si (n=95) ise üniversitenin kendilerine sunduğu imkânları 'orta' olarak değerlendirmiştir. Öğrencilerin %18,7'sinin (n=39) tıp fakültesine isteyerek, %81,3'ünün (n=169) istemeyerek geldiği saptanmıştır ve tıp fakültesi sadece %21,6'sının (n=45) sosyal açıdan beklentilerini karşılamış, %78,4'ünün (n=163) ise beklentilerini karşılamamıştır.

Öğrencilerin üniversitede bulunan kulüplere katılımları ve kulüpleri yeterli bulma durumları sorgulandığında %18,3'ünün (n=38) üniversite kulüplerini yeterli bulduğu ve %11,5'inin (n=24) herhangi bir kulübe dahil olduğu saptanmıştır. Sosyal etkinliklere en fazla zaman ayırdıkları dönem sorgulandığında öğrencilerin %29,3'ü (n=61) dönem 3 cevabını vermiştir (Tablo 3).

Araştırmaya katılan öğrencilerin %56,7'si (n=118) tıp fakültesine başladıklarından bu yana hobilerine ayırdıkları zamanın azaldığını belirtmiştir. Hobilerine ayırdığı zamanın yıllar geçtikçe arttığını belirten öğrencilerin %48,4'ü (n=30) buna sebep olarak aktivite yapacak arkadaş olmasını, %43,5'i (n=27) üniversite olanaklarını neden göstermiştir. Hobilerine ayırdığı zamanın azaldığını belirten öğrencilerin %88,8'i (n=103) okuldaki ders saatlerini, %70,7'si (n=82) ise kendi ders çalışma saatlerini neden olarak göstermiştir (Tablo 4).

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik ve kişisel özellikleri

		n (%)
Cinsiyet	Kadın	114 (54,9)
	Erkek	94 (45,1)
Harcama Miktarı	500 TL'den fazla	109 (52,5)
	500 TL ve daha az	99 (47,5)
Kalınan Yer	Evde arkadaş ile	77 (37,0)
	Evde aile ile	71 (34,1)
	Özel yurt	24 (11,6)
	Devlet yurdu	21 (10,1)
Üniversiteden Önce Yaşadığı Şehir	Evde yalnız	15 (7,2)
	Trabzon Dışı	141 (68,0)
Mezun Oldukları Lise Türü	Trabzon	67 (32,0)
	Anadolu Lisesi	113 (54,3)
Üniversitede Hazırlık Okuma Durumu	Fen Lisesi	67 (32,2)
	Süper Lise	10 (4,8)
	Düz Lise	9 (4,3)
	Meslek Lisesi	1 (0,5)
Başarı Ortalama Notu	Diğer	8 (3,8)
	Hayır	120 (58,0)
	Evet	88 (42,0)
	2,0 ve altında	16 (7,7)
	2,0-2,5	92 (44,2)
Sınıf Tekrarı Yapma Durumu	2,5-3,0	71 (34,1)
	3,0-3,5	24 (11,5)
	3,5-4,0	5 (2,4)
Sınıf Tekrarı Yapma Durumu	Hayır	165 (79,3)
	Evet	43 (20,7)

Tablo 2. Öğrencilerin il imkanları ve üniversite imkanlarını algılama durumları

	İl imkanı n (%)	Üniversite imkanı n (%)
Çok iyi	6 (2,9)	2 (1,0)
İyi	27 (13,0)	18 (8,7)
Orta	113 (54,3)	95 (45,7)
Kötü	41 (19,7)	67 (32,2)
Çok kötü	21 (10,1)	26 (12,5)
Toplam	208 (100)	208 (100)

Tablo 3. Öğrencilerin sosyal etkinliklere en fazla zaman ayırdıkları dönemler

	n (%)	
Etkinliklere En Fazla Zaman Ayırılan Dönem	Lise	28 (13,7)
	Hazırlık	40 (19,5)
	Dönem 1	46 (22,4)
	Dönem 2	29 (14,2)
	Dönem 3	61 (29,3)
Dönem 4	4 (0,9)	
Toplam	208 (100)	

Tablo 4. Öğrencilerin tıp fakültesine başladıklarından beri hobilerine ayırdıkları zamanın değişimi ve nedenleri

	n (%)	
Hobilerine ayırdığı zaman	Azaldı	118 (56,7)
	Arttı	62 (29,8)
	Değişmedi	28 (13,5)
Artma nedenleri*	Aktivite yapacak arkadaş olması	30 (48,4)
	Üniversite olanakları	27 (43,5)
	Şehir olanakları	24 (38,7)
	Ders saatleri	19 (30,6)
	Ders çalışma saatleri	18 (29,0)
	Ekonomik imkanlar	16 (25,8)
	Aile baskısının ortadan kalkması	9 (14,5)
Azalma nedenleri*	Ders saatleri	103 (88,8)
	Ders çalışma saatleri	82 (70,7)
	Şehir olanakları	68 (58,6)
	Üniversite olanakları	57 (46,6)
	Aktivite yapacak arkadaş olmaması	27 (23,3)
	Zaman olmasına rağmen isteksizlik	24 (20,7)
Ekonomik imkanlar	21 (18,1)	

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %47,1'i (n=98) üniversiteye başladığından beri arkadaş sayısının arttığını belirtirken, %22,1'i (n=46) azaldığını belirtmektedir. Araştırmada kız ve erkek öğrenciler arasında arkadaş sayısı değişimi yönünden fark olmadığı saptanmıştır (p=0,097). Öğrencilerin cinsiyetlerinin üniversite kulüplerine dahil olmaya etkisi incelendiğinde erkek öğrencilerin %20,2'si (n=19) herhangi bir kulübe dahil olduğu, %79,8'i (n=75) herhangi bir kulübe dahil olmadığı saptanmıştır. Kız öğrencilerin ise %4,4'ünün (n=5) herhangi bir kulübe dahil olduğu %95,6'sının (n=109) herhangi bir kulübe dahil olmadığı saptanmıştır. Erkeklerin kızlara göre üniversite kulüplerine anlamlı olarak daha çok katıldığı bulunmuştur (p<0,001).

Öğrencilerin sosyal etkinlik puan ortalaması 14,77±5,62 olarak saptanmıştır. Cinsiyetin sosyal etkinliklere katılma üzerine etkisi incelendiğinde sosyal etkinlik puanı erkeklerde 15,8±5,8, kadınlarda 14,0±5,4 olarak saptanmış olup istatistiksel olarak erkeklerin sosyal etkinliklere daha fazla katıldığı anlamlı bulunmuştur (p=0,018). Başarı ortalama notlarının sosyal etkinlik puanıyla ilişkisi incelendiğinde öğrencilerden başarı ortalama notu 3,5-4,0 arasında olanlar 15,8±9,3 etkinlik puanı, 3,0-3,5 olanlar 14,5±6,7 etkinlik puanı, 2,5-3,0 olanlar 14,2±4,7 etkinlik puanı, 2,0-2,5 olanlar 15,6±5,7 etkinlik puanı, 2,0 ve altında olanlar ise 12,1±5,8 etkinlik puanı almıştır. Buna göre en yüksek etkinlik puanını 3,5-4 ve 2,0-2,5 başarı ortalamasına sahip öğrenciler almıştır. Başarı ortalama notu ile sosyal etkinlik puanı arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p=0,173).

Ayrıca öğrencilerin kaldıkları yerin sosyal etkinlik puanına etkisi incelendiğinde yurtta kalan öğrencilerin sosyal etkinlik puanının $13,1 \pm 5,4$, evde kalan öğrencilerin ise $15,2 \pm 5,6$ olduğu saptanmıştır. Evde kalan öğrencilerin yurtta kalan öğrencilere göre anlamlı olarak daha fazla sosyal etkinliklere katıldığı bulunmuştur ($p=0,031$). Ayrıca evde kalanların sosyal etkinliklere daha fazla katılmasının sosyoekonomik düzeylerinin yüksek olmasıyla ilişkisi olabileceği düşünülerek harcama miktarlarına göre karşılaştırma yapıldığında, anlamlı olmadığı görülmüştür ($p=0,816$).

TARTIŞMA

Üniversiteyi kazanıp eğitim almaya hak kazanan bireyler, gelecekte istedikleri mesleği yerine getirebilmeleri için gereken ve kendileri için yeni olan eğitim sürecine adım atmış olurlar. Tıp eğitimi alanlar için bu eğitim yoğun içeriği sebebiyle hekim adaylarını zorlayabilmektedir. Bu durum da topluma hizmet edecek olan hekim adaylarının sosyalleşmelerini etkileyebilmektedir.

Sosyalleşme ve kişilik gelişimi için önemli bir faktör olan hobilere ayrılan zaman yönünden öğrencilerin büyük bir bölümü üniversitede hobilerine ayırdıkları zamanın azaldığını bildirmiştir. Büyük çoğunluk azalmanın sebebi olarak okul ders saatlerinin yoğunluğu, ders çalışma saatleri ve Trabzon'un olanaklarındaki yetersizlik gösterilmiştir. Hobilerine ayırdığı zamanın arttığını bildiren öğrenciler buna sebep olarak sosyal aktivitede bulunabileceği arkadaşlarının olmasını ve üniversite olanaklarını göstermiştir. Ayrıca öğrencilerin büyük bir çoğunluğu üniversitenin sosyal açıdan beklentilerini karşılamadığını ifade etmiştir. Karaçanta (4)'nın Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi öğrencilerine yapmış olduğu bir çalışmada öğrencilerin %63,3'ü üniversitelerinin beklentilerini karşılamadığını belirtmiştir. Bu konu üniversitelerin ortak sorunu gibi gözükmektedir. Bu yüzden öğrencileri okullarını seven mutlu bireyler haline getirebilmek için ders dışı vakitlerini değerlendirebilmelerini sağlamak üzere uygun mekanlar oluşturmak iyi bir çözüm yöntemi gibi gözükmektedir. KTÜ Tıp Fakültesi öğrencileri için ise ders programına ve yoğunluğuna yapılması gereken müdahale iyi bir çözüm yöntemi olabilir.

Üniversite kulüplerine katılma konusunda erkekler daha fazla katılım göstermekte, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kulüpleri yeterli bulamamakta ve katılmamaktadır. Bunun sebebi Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kulüp tanıtımının yetersiz olması, mevcut kulüplerin Tıp fakültesi yerleşkesine uzak oluşu, bu kulüplerle Tıp fakültesi arasındaki iletişimsizlik ve Tıp fakültesinin yoğun ders programı olabilir. Trabzon ve KTÜ sosyal etkinlikler açısından olanaklara sahip olsa da Tıp fakültesinin ders programındaki yoğunluk, var olan sosyal etkinlik ve olanaklardan faydalanmayı olumsuz etkileyebilir.

Öğrencilerin kaldığı yerin sosyal etkinlik üzerine etkisi incelendiğinde ise evde kalanların yurtta kalanlara göre daha çok sosyal etkinliğe katıldığı saptanmıştır. Bu durum harcama düzeylerine göre incelendiğinde ilişki olmadığı görülmüş, yurtta kalanların yurda giriş - çıkış saatlerinin kısıtlanıyor olmasından kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Özgür ve ark. (5)'nin hazırlanmış olduğu "Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doymu" adlı çalışmada da evde kalan öğrenciler yaşam doymu ölçeğinden daha yüksek puan almıştır. Evde kalmanın sosyal etkinliklere katılım üzerine olumlu etkiler yapması ve yapılan başka çalışmalarda da yaşam doymularının daha yüksek olması, bireylerin kendilerini daha rahat hissedeceği ortamların sosyalleşme sürecine katkıda bulunabileceğini düşündürmektedir.

Çalışmada tıp eğitiminde yıllar ilerledikçe sosyal etkinlikler için ayrılan zamanın değişimi incelendiğinde öğrencilerin sosyal etkinliklere en fazla dönem 3'te, en az da dönem 4'te zaman ayırdığı bulunmuştur. Bunun sebebi dönem 1'de öğrencinin üniversite yaşamına adapte olmasıyla ilgili güçlükler; dönem 2'de ise yoğun olarak yapılan sözlü, pratik sınavlar ve laboratuvar

derslerine devam mecburiyeti gibi etkenlerle dönem 3'te karşılaşılmaması olabilir. Dönem 4'te sosyal etkinliklere ayrılan zamanın dramatik olarak azalmasında saat 08.00-17.00 arasındaki yoğun ders programı ve öğrencilerin devam durumunun klinik staj başarısı için ön koşul olarak aranması, klinik stajlara daha fazla önem verilmesi, bulunan boş zamanların da sınavlara hazırlanmayla geçirilmesi önemli bir rol oynayabilir. Bu çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinin sosyal etkinliklere ayırdıkları zamanın dönem 3'ten dönem 4'e geçişte klinik stajların başlamasıyla azaldığı gözlemlenmiştir. Yani sosyal etkinliklerinin artmaya başladığı dönemde staj ve ders yoğunluğunun tıp öğrencilerinin sosyal hayatının önüne geçtiğini görmekteyiz. Hekimlerin konuları itibarıyla rol model olmalarından dolayı kendilerini geliştirmelerinde sosyal hayatın önemi düşünülerek düşük olan sosyal etkinliklerin artırılması için başta dönem 4'te olmak üzere teorik ders programlarının önemli ölçüde azaltılması, bunun yerine tıp fakültesi eğitim programına insan bilimleri ve iletişim becerileri derslerinin eklenmesi ve öğrencilerin grup çalışmasına yönlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca üniversitede 90 aktif kulüp bulunmasına rağmen öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun herhangi bir kulübe dahil olmaması düşündürücü bir sonuç olup üniversitenin ilk yıllarında öğrencilere buldukları şehrin ve üniversitenin tanıtımının yapılması, üniversite yerleşkesinde bulunan üniversite kulüplerinin öğrencilere tanıtımının sağlanması, kulüplerle öğrenciler arasındaki iletişimsizlik sorununun düzelmesi ve kulüplere katılımın artırılması için tıp fakültesinde üniversite kulüpleri danışma odası kurulması, üniversitede konser, tiyatro, sinema, sportif faaliyetler için olanakların artırılması, Trabzon'da düzenlenen festivallerin sayı, kalite ve çeşitlilik açısından geliştirilmesi gerekmektedir (6). Ayrıca sosyal yaşamın insan ilişkilerini geliştirici etkilerinin bulunması, hasta hekim ilişkisinin hatta hekim hekim ilişkisinin önemli olduğu hekimlik mesleğinde karşılıklı sevgi, saygı ve güven ortamı oluşması açısından katkı sağlayarak hekime şiddetin azaltılması açısından büyük önem taşıyacaktır.

SONUÇ

Toplum sağlığını koruyup geliştirecek olan hekimlerin görevlerini yerine getirebilmeleri için kendilerinin de sağlıklı olması gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün belirttiği gibi sosyal iyilik hali sağlığın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle hekim adaylarının sosyalleşme sürecinde yaptıkları etkinlikler, farklı özellikteki bireylerle birlikte yaptıkları çalışmalar önem taşımaktadır. Çalışmada tıp eğitiminin yoğun programının sosyal etkinliklere katılımı sınırladığı görülüp ders programlarının grup çalışmalarına katılımı destekleyecek şekilde geliştirilmesi ve üniversite içerisinde sosyal etkinliklerin düzenlenerek öğrencilerin bu etkinliklere yönlendirilmesi faydalı olabilir.

KAYNAKLAR

1. Poyraz T, Zorlu A, Şahin B, Arıkan G. Üniversite gençliğinin güncel sorunlara bakışı: H.Ü. sosyoloji bölümü öğrencileri örneği. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 2003;20(1):1-32.
2. Goulston SJM. Medical education in 2001: The place of the medical humanities. Intern Med J. 2001;31(2):123-7.
3. Bolton G. Medicine and literature: Writing and reading. J Eval Clin Pract. 2005;11(2):171-9.
4. Karaçanta H. Öğrenci sorunlarının belirlenmesi. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi. 2013;30:10-8.
5. Özgür G, Gümüş AB, Durdu B. Evde ve yurtta kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doymu. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi. 2010;1(1):25-32.
6. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı, Öğrenci Kulüpleri [Internet]. [Erişim tarihi: 10.03.2018]. Erişim adresi: www.ktu.edu.tr/sks-ogrencikulupleri.